

Nr 162.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1920 kl. $\frac{1}{2}$ 6 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
utvidgning av tjänstemannasamhället vid Mörby.*

(4:e avd.)

Uti en till riksdagen den 27 februari 1920 avlåten, till statsutskottet för förberedande behandling hänvisad proposition (nr 168) har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

1:o) medgiva, *dels* att, sedan stadsplan och tomtindelning fastställts för de områden av kronoegendomen $1\frac{1}{8}$ mantal Mörby nr 1 i Danderyds socken av Stockholms län, som å den av arkitekten Sven Jonsson upprättade kartan över östra delen av nämnda kronoegendom angivits med röda begränsningslinjer, till tjänstemannasamhällets vid Mörby egnahemsförening med begränsad personlig ansvarighet må i huvudsaklig överensstämmelse med det enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 mars 1912 avslutade tomträttsavtalet med föreningen och däri enligt Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1914 vidtagna ändringar med tomträtt under en tid, icke överstigande 60 år, upplåtas de inom de nya områdena befintliga tomterna mot en tomträttsavgift, som skall uppgå till ett belopp motsvarande minst fem procent ränta å tomternas markvärde, beräknat efter 25 öre kvadratmetern för tomt, som innehas av föreningen eller statstjänsteman eller sådan tjänstemans änka eller barn, och efter 75 öre kvadratmetern för tomt, som innehaves av annan svensk medborgare, *dels ock* att till föreningen må tillsvidare utan avgift med nyttjanderätt upplåtas de till vägar och öppna platser avsedda delar av områdena, mot det att föreningen förbinder sig att iordningställa och väl underhålla desamma, dock att denna skyldighet tillsvidare endast skall gälla beträffande de områden, som å förevarande karta äro utmärkta med gröna begränsningslinjer;

2:o) för avsättning till lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby under utgifter för kapitalökning anvisa *dels* å tilläggsstat för år 1920 ett reservationsanslag av 40,000 kronor, *dels ock* för år 1921 ett reservationsanslag av 400,000 kronor, båda beloppen att utgå av låne-medel, ävensom, under förutsättning av bifall till vad sålunda föreslagits, besluta, att de i förslagen till tilläggsstat för år 1920 och 1921 års riksstat bland inkomsterna under rubriken »I. Fast upplåning» upptagna lånemedel skola höjas med motsvarande belopp;

3:o) medgiva, att ur nämnda lånefond av statskontoret må beviljas föreningen *dels* ett lånebelopp av högst 140,000 kronor för att, enligt de närmare föreskrifter, som Kungl. Maj:t utfärdar, användas till anläggning av vägar och öppna platser samt vatten- och avloppsledningar inom förenämnda, med gröna begränsningslinjer utmärkta områden av kronoegendomen Mörby, med skyldighet för föreningen att å lånet erlägga ränta efter fem procent om året och enligt plan, som av Kungl. Maj:t fastställs, amortera detsamma under en tid icke överstigande fyrtio år, men med rätt för Kungl. Maj:t att under högst fem år medgiva uppskov med erläggande av ränta och amortering å lånet, *dels ock*, i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angivna grunder, lån för bebyggande av tomter inom de nya områdena av tjänstemannasamhället, å vilka lån skall erläggas ränta efter fem procent om året, därest byggnadslånet belöper å tomt, vilken innehaves av egnahemsföreningen eller statstjänsteman eller sådan tjänstemans änka eller barn, samt efter sex procent, därest byggnadslånet belöper å annan tomt;

4:o) medgiva, att de kapitalavbetalningar, som verkställas å nu ifrågavarande lån, må tillsvidare tilläggas fonden.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

De åtgärder, som av statsmakterna år 1911 vidtogos för att få till stånd ett tjänstemannasamhälle vid Mörby med bostäder åt tjänstemän, vilka hava sin verksamhet i huvudstaden, torde, uttalar departementschefen, hava medfört ett resultat, som motsvarat de hysta förväntningarna. Genom upplåtande åt en egnahemsförening av en del av kronoegendomen Mörby för bostadsändamål och beviljandet av statslån för samhällets ordnande och bebyggande har nämligen, utan att stora administrationskostnader behövt ifrågakomma, därstädes uppstått en trädgårdsstad med enkla men tilltalande bostäder.

De områden, vilka av föreningen nu ifrågasatts skola upplåtas, äro belägna det ena norr om det nuvarande samhället och det andra öster om detsamma. Områdena utgöra tillhopa vad som återstår av den areal om 48,293 hektar, vilken år 1911 förutsattes skola i första hand iordningställas och bebyggas. Till en början skulle emellertid endast vissa delar av berörda områden, innehållande sammanlagt 41 tomter, av föreningen iordningställas med vägar samt vatten- och avloppsledningar. Kostnaderna härför hava efter 1919 års priser beräknats till 140,000 kronor.

Dessutom skulle nu till föreningen upplåtas ett antal andra tomter, som, utan att särskilda kostnader av samhället behövde nedläggas å deras iordningställande, kunde användas för bebyggande.

För nybyggnader inom det nuvarande tjänstemannasamhället beviljar staten för närvarande lån med $\frac{3}{4}$ av byggnadskostnaden. Högsta belåningsvärde är 20,000 kronor.

Vid uppförande av bostäder å de nya, nu till upplåtelse föreslagna områdena skulle byggnadslån kunna erhållas, för byggnadskostnad intill ett belopp av 20,000 kronor efter 75 procent eller högst 15,000 kronor, för överskjutande byggnadskostnad intill belopp av 30,000 kronor efter 66 procent eller högst 6,600 kronor samt för ytterligare byggnadskostnad intill 40,000 efter 50 procent eller högst 5,000 kronor. Byggnadslån skulle alltså högst kunna uppgå till 26,600 kronor. Räntan har ansetts böra bestämmas till 5 procent för byggnadslån till föreningen och statstjänstemän och för övriga tomträttshavare till 6 procent.

De belopp, som nu ansetts böra äskas av riksdagen för att tillföras lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby, äro dels såsom ovan nämnts 140,000 kronor för lån till anläggning av vägar samt vatten- och avloppsledningar och dels 300,000 kronor för utlämnande av byggnadslån. Vid beräkandet av sistnämnda belopp har antagits att under år 1921 15 lån om i medeltal 20,000 kronor skulle komma att utlämnas. I likhet med de anslag, som förut av riksdagen beviljats för avsättning till omförmälda lånefond, skulle de nu ifrågavarande beloppen utgå av lånemedel. Enär det är avsett, att arbetena för anläggning av vägar samt vatten- och avloppsledningar skola börja redan under innevarande år, har av förevarande belopp å 140,000 kronor ett belopp av förslagsvis 40,000 kronor ansetts böra anvisas å tilläggsstat för år 1920.

Utskottets
yttrande.

Utskottet har funnit sig böra tillstyrka, att staten på sätt nu föreslagits lämnar sin medverkan för åstadkommande av en planerad utvidgning av tjänstemannasamhället vid Mörby. Utskottet vill därvid framhålla, att genom de i propositionen förordade åtgärderna synes kunna

vinnas ett befrämjande av bostadsproduktionen med jämförelsevis ringa tillskott från statens sida och på redan beprövade vägar.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

1:o) medgiva, *dels* att, sedan stadsplan och tomtindelning fastställts för de områden av kronoegendomen 1 ¹/₈ mantal Mörby nr 1 i Danderyds socken av Stockholms län, som å den av arkitekten Sven Jonsson upprättade kartan över östra delen av nämnda kronoegendom angivits med röda begränsningslinjer, till tjänstemannasamhällets vid Mörby egnähemsförening med begränsad personlig ansvarighet må i huvudsaklig överensstämmelse med det enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 mars 1912 avslutade tomträttsavtalet med föreningen och däri enligt Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1914 vidtagna ändringar med tomträtt under en tid, icke överstigande 60 år, upplåtas de inom de nya områdena befintliga tomterna mot en tomträttsavgift, som skall uppgå till ett belopp motsvarande minst fem procent ränta å tomternas markvärde, beräknat efter 25 öre kvadratmetern för tomt, som innehaves av föreningen eller statstjänsteman eller sådan tjänstemans änka eller barn, och efter 75 öre kvadratmetern för tomt, som innehaves av annan svensk medborgare, *dels ock* att till föreningen må tillsvidare utan avgift med nyttjanderätt upplåtas de till vägar och öppna platser avsedda delar av områdena, mot det att föreningen förbinder sig att iordningställa och väl underhålla desamma, dock att denna skyldighet tillsvidare endast skall gälla beträffande de områden, som å förevarande karta äro utmärkta med gröna begränsningslinjer;

2:o) för avsättning till lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby under utgifter för kapitalökning anvisa

a) å tilläggsstat för år 1920 ett reservationsanslag av 40,000 kronor att utgå av lånemedel,

b) å riksstaten för år 1921 ett reservationsanslag av 400,000 kronor, att jämväl utgå av lånemedel;

3:o) medgiva, att ur nämnda lånefond av statskontoret må beviljas föreningen *dels* ett lånebelopp av högst 140,000 kronor för att, enligt de närmare föreskrifter, som Kungl. Maj:t utfärdar, användas till anläggning av vägar och öppna platser samt vatten- och avloppsledningar inom förenämnda, med gröna begränsningslinjer utmärkta områden av kronoegendomen Mörby, med skyldighet för föreningen att å lånet erlægga ränta efter fem procent om året och enligt plan, som av Kungl. Maj:t fastställs, amortera detsamma under en tid icke överstigande fyrtio år, men med rätt för Kungl. Maj:t att under högst fem år medgiva uppskov med erläggande av ränta och amortering å lånet, *dels ock*, i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angivna grunder, lån för bebyggande av tomter inom de nya områdena av tjänstemannasamhället, å vilka lån skall erläggas ränta efter fem procent om året, därest byggnadslånet belöper å tomt, vilken innehaves av egnahemsföreningen eller statstjänsteman eller sådan tjänstemans änka eller barn, samt efter sex procent, därest byggnadslånet belöper å annan tomt;

4:o) medgiva, att de kapitalavbetalningar, som verkställas å nu ifrågavarande lån, må tillsvidare tilläggas fonden.

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag om ökning av inkomstiteln »fast upplåning» kommer utskottet att avgiva utlåtande i annat sammanhang.

Stockholm den 20 maj 1920.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 161.